

Novadpētniecības speciāliste Dagnija Gurtiņa

Turpinot lasītāju iepazīstināšanu ar novadniekiem, kuru mūža posmi ir saistīti ar mūsu novadu, šoreiz piedāvāju biogrāfisku stāstījumu par Kārli Robertu Auniņu, kuram kopš viņa dzimšanas pagājuši 185 gadi.

Kārlis Roberts Auniņš (vācu: Karl Robert Auning) dzimis 1834.gada 18.jūnijā Biriņu pagasta **Pēterupē**.

Par Kārļa Auniņa bērnības dienām maz kas zināms. Tēvs Jānis (Johans) ir muižas dārznieks, māte Marianna (dz.Vidberg) melderā meita no Madlienas puses, cēlusies no zviedru tautas.

Kārli Auniņa krusttēva Pēterupes vecajā baznīcā, jo jaunā tika uzcelta 1864.gadā. Pēterupes baznīcas vācu draudzes grāmatā saglabājies ieraksts par Kārļa Roberta Auniņa dzimšanu Pēterupes Inču krogā. Ierakstu baznīcas grāmatā veic toreizējais Pēterupes baznīcas mācītājs Ulmanis.

Kārļa skolas gaitas iesākas Krimuldas draudzes skolā, jo tēvs kādu laiku ir Engelhartes (tagad Raganas) muižas dārznieks. Šajā muižā no 1817.gada saimnieko Krievijas guberņu pārvaldes padomnieks Kārlis fon Dāls. Taču ilgi lauku dzīvi zēns nebauda, jo tēvs pārņēma dārzniecību Pierīgā, Aleksandru vārtu priekšā. Kārlis uzsāk savas skolas gaitas pilsētā: no 1846.gada viņš mācās kroņa elementārskolā Rīgā, pēc tam Domskolā, un no 1848.gada līdz 1854.gadam pabeidz guberņas ģimnāziju iepretim Rīgas pilij.

1858.gadā Kārlis Auniņš pabeidz teoloģijas fakultāti Tērbatas universitātē. Tērbatā Roberts ar mācītāju un muižnieku dēliem pārvācojas un 1857.gada martā iestājas korporācijā "Livonia".

No 1859.gada līdz 1864.gadam Kārlis Auniņš strādā par skolotāju Sanktpeterburgā Dr.Veidemaņa privātgimnāzijā un citās turienes skolās. Tur arī noliek mācītāja kandidāta eksāmenus un strādā Sv.Katrīnas draudzē prakses gadu pie mācītāja Ernesta fon Brikmaņa, kas tur nesen ieradies no Krimuldas draudzes. Sanktpeterburgā Auniņam ir iespējas satikties ar zinību vīriem, kas savu laiku velta valodas jautājumiem, dabas zinībām u.c. Šajā sabiedrībā Auniņš veidojas kā novērotājs un meklētājs, kas vēlāk noder viņa turpmākajā darbībā.

1864.gada 11.oktobrī skolotāju Kārli Robertu Auniņu Jēkaba baznīcā iesvēta par mācītāju un viņš no 1864.gada līdz 1865. gadam strādā par mācītāja palīgu Straupē. No 1865.gada līdz 1869.gadam Roberts Auniņš kalpo par mācītāju Aizkraukles draudzē. Šajā laika posmā viņa personīgā dzīve ir notikumiem bagāta. 1866.gada 20.jūnijā Straupē tiek svinētas Roberta un Johannas Karolīnas Matildes Sīlemaņas kāzas. Šajā gadā mirst Roberta sievastēvs mācītājs Voldemārs Frīdrihs Sīlemans. 1867.gada maijā viņu ģimenē piedzimst meitiņa Marija Elizabete Aleksandrīna. Aizkraukles draudzi Auniņš sauc par "savu pirmo mīlestību", jo lai gan baznīca ir neliela, bez torņa - tā atradās ļoti skaistā vietā - augstā Daugavas krasta pašā malā. Kad pēc 30 gadiem pārbūvē baznīcu, piebūvējot skaistu torni, uz iesvētīšanas dienu tiek aicināts Auniņa tēvs turēt sprediķi latviešu draudzei.

1868.gadā viņš aiziekt Umurgas draudzes mācītājs Juris Neikens un viņa vietā no 1869.gada līdz 1872.gadam par mācītāju tiek iecelts Roberts Auniņš. Viņš, bez draudzes vadības, uzņemas no mirušā drauga rakstu darbus un viņa vadītā laikraksta "Ceļa biedrs" izlasīt, sastādīt un izdot J.Neikena "Stāsti, dziesmas un gudrības mācības". 1871.gadā iznāk gan tikai 1.daļa. Šī Auniņa izdotā grāmata jau 20.gadsimta sākumā bija tautā kļuvusi par retumu. Umurgā 1869.gada maijā pasaulē nāk Roberta un Johannas dēls Ernests Johans Voldemārs. Tāpat kā tēvs, dēls izmācās par mācītāju un kalpo vairākās draudzēs.

Kad 1871.gada septembrī Cesvainē mūžībā aiziekt mācītājs Jūlijs Vilhelms Ludvigs Mītelis, Roberts Auniņš tiek pārcelts uz Cesvaines draudzi, kur viņu gaida liela draudze un ļoti veca baznīca. Jau divus gadus atpakaļ ir uzsākta līdzekļu vākšana jaunas baznīcas celšanai, taču līdz tās būvei vēl naudas nepietiek. Tādēļ pie mācītājmājas tiek uzcelta neliela pagaidu baznīca. Kad baznīcas fondā jau ir 20000 rbļ., jaunajam mācītājam nu, blakus draudzes ikdienas darbam, jāveic materiālu sagāde, meistarū un strādnieku atlase un daudzi citi jautājumi, kas saistīti ar baznīcas celšanu. 1879.gada vēlē rudenī baznīca tiek pabeigta. Mācītājs Roberts Auniņš Cesvaines baznīcā kalpo līdz 1912.gadam. Šajā laika posmā, ģimenē piedzimst bērni:

1872.gada 11.martā piedzimst dēls Pauls Gotlībs Auniņš, bet 1873.gada septembrī, nu jau Cesvaines Mācītājmuižā, pasaulē nāk Emīls Heinrihs Roberts Auniņš. Diemžēl abi dēli mirst zīdaiņa vecumā. 1876.gada 2.martā piedzimst dēls Pauls Roberts Rihards Auniņš un 1878.gada novembrī meita Emīlija Marija.

Kā pastarītis 1881.gada 23.septembrī, pasaulē nāk dēls Otto Teodors Johanes. Dēls neizvēlas garīdznieka ceļu, bet gan izvēlas jurisprudenci. Taču mirst jauns - 22 gadu vecumā studiju laikā Tērbatā.

1892.gadā mirst viņu vecākā meita Jūta Marija Aleksandrīna.

Vēl kāds notikums ierakstīts ievērojamā Cesvaines mācītāja biogrāfijā. Šajā rusifikācijas laikā ir stingri noteikts mācītājiem nelaulāt dažādu konfesiju cilvēkus. Taču vairāki mācītāji to tomēr dara. Starp viņiem ir arī Roberts Auniņš.

Mācītājs no 1868.gada līdz 1875.gadam aktīvi darbojas latviešu literārā (draugu) biedrībā.

Polemiku rosinoši ir R.Auniņa pētījumi un raksti par latviešu mitoloģijas tēlu - Ūsiņu - zirgu dievu, viņš to uzskata par gaismas dievu. Mācītājs pieraksta tautas dziesmas par Ūsiņu, ticējumus un teikas, kas ir liels ieguldījums latviešu folkloras krājējiem.

Otra mitoloģiskā tēma, kam pievēršas Auniņš ir pūķi. Par šīm abām latviešu folkloras tēmām viņš raksta biedrības rakstu krājumos.

Mācītājs 18 gadus darbojas pie Bībeles valodas labošanas un labo arī Lutera mazā katķisma valodu, 11 gadus strādā pie Vidzemes dziesmu grāmatu rediģēšanas.

Mācītājs no amata atkāpjas 1911.gadā, bet viņa vietā stājas dēls Ernests Johans Voldemārs Auniņš. Ģimene vēl joprojām dzīvo Cesvaines Mācītājmuižā, kad 1914.gada 5. maija rītā turpat 80 gadu vecumā Kārlis Roberts Auniņš izbeidz šīs zemes gaitas. Apbedīts tiek Cesvaines mācītāju kapos.

Daudzi K.R.Auniņam pārmet pārvācošanos. Taču, neskatoties uz Auniņa pārtaipšanu Auningā, viņam bija noteicoša loma gan latviešu literārā (draugu) biedrībā, gan mācītāju un muižnieku vidū. Caur šo pārvācošanos bija iespējams paveikt lielas lietas.

Tāds ir stāsts par mūsu novadnieku, mācītāju, literātu, rakstnieku, izcilu personību ne tikai vēlāk Cesvainē, bet visā Latvijā.

(Izmantoti materiāli un foto no Cesvaines evaņģēliski luteriskās draudzes mājas lapas.)